

Agnieszka Kłos-Dacka

Spoleczne i dydaktyczne uwarunkowania autonomicznego uczenia się języka angielskiego
Badania uczniów szkół ponadgimnazjalnych w Lublinie

Streszczenie

W niniejszej pracy podjęto badania nad społecznymi i dydaktycznymi uwarunkowaniami autonomicznego uczenia się języka angielskiego. Autonomiczne uczenie się jest takim rodzajem uczenia się, w którym ujawnia się i jest praktykowana zdolność uczącego się do autonomii (Benson, 2001). Autonomia z kolei, to umiejętność wzięcia odpowiedzialności za własną naukę przejawiająca się określaniem celów, doбором treści kształcenia, metod i technik pracy oraz monitorowaniem i oceną własnego procesu uczenia się (Holec, 1981). Na podstawie lektury literatury przedmiotu w zakresie uczenia się, a w szczególności autonomicznego uczenia się języka angielskiego, zaprojektowano model kwestionariusza. W jego obrębie zastosowano pytania skonstruowane przez autorkę w oparciu o literaturę i własne obserwacje, jak też wykorzystano następujące narzędzia: Skalę Pomiaru Autonomicznego Uczenia się (PAU) (Macaskill, Taylor, 2010), taksonomię R.L. Oxford (1990) do określenia poziomu i rodzaju stosowanych strategii uczenia się języka obcego (Strategy Inventory for Language Learning – SILL), Postawy Autonomiczne (PA) – listę postaw autonomicznych zaczerpniętych z *Europejskiego Portfolio Językowego dla Uczniów i Studentów* oraz Skalę Moi Przyjaciele – narzędzie zaprojektowane przez E. Domagałę-Zyśk (2004) do diagnozy środowiska rówieśniczego jako potencjalnej grupy wsparcia.

Badania empiryczne, które łącznie objęły 218 uczniów i 22 nauczycieli, przeprowadzono w czterech szkołach publicznych i pięciu szkołach prywatnych na terenie Lublina. Wyniki potwierdziły zasadność hipotezy głównej zakładającej, że autonomiczne uczenie się języka obcego jest warunkowane przez syntezę czynników społecznych i dydaktycznych. Analizy pozwoliły na zidentyfikowanie zmiennych, które w jednoznaczny sposób przyczyniają się do wyższego poziomu autonomii w uczeniu się języka obcego.

Wśród czynników społecznych pozytywne predyktory wyższego poziomu autonomii w uczeniu się stanowią: autorytatywny styl wychowania rodziców, wsparcie rodzicielskie w postaci zachęty do nauki języków obcych, jak też ich kompetencja w tym zakresie. Dobra jakość relacji rówieśniczych przekłada się zaś na efektywne zarządzanie czasem, właściwe planowanie i niezależność w uczeniu się.

Badanie wykazało, że czynnikiem warunkującym wyższy poziom autonomii w uczeniu się języka obcego jest wsparcie nauczycielskie w zakresie działań dydaktycznych oraz wsparcie emocjonalne, które wyrażono w kwestionariuszu w postaci 16 stwierdzeń przeanalizowanych zarówno w percepcji nauczyciela, jak i ucznia. Zaobserwowano, że poziom wsparcia w perspektywie nauczyciela okazał się wyższy od poziomu wsparcia postrzeganego przez ucznia, co może wskazywać, że działania nauczycielskie nie w pełni odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom uczniów. Analiza statystyczna potwierdziła założenie o bezpośredniej i istotnej zależności pomiędzy wysoką częstotliwością stosowania strategii językowych a wysokim poziomem autonomicznego uczenia się języka obcego.

Wnioski z badania powinny posłużyć jako praktyczna wskazówka dla wszystkich podmiotów procesu edukacyjnego: przyszłych i obecnych nauczycieli, rodziców, organów odpowiedzialnych za zarządzanie szkołami oraz samych uczniów. Zastosowane tu narzędzie do pomiaru poziomu autonomicznego uczenia się języka obcego można wykorzystać w celu promowania i rozwijania tego rodzaju uczenia się u uczniów i studentów.